

Het confederalisme is onder ons. Het woord wordt zoveel herhaald, als ware het een mantra, dat het zich in onze hoofden en in ons denken nestelt. Voor sommigen is het zelfs een punt van geloof geworden: in de beste tradities van de bevrijdingstheologie zullen wij blijkbaar in het beloofde land leven eens wij de confederale staat bereikt hebben.

Dat is in niet geringe mate de verdienste van de N-VA en ook voor CD&V is het een onaantastbaar uitgangspunt voor een volgende staatsvorming geworden. Mijn partij heeft in de aanloop naar de verkiezingen van 13 juni eveneens haar confederale kaarten op tafel gelegd. De vraag blijft nochtans hoe men federalist in Europa kan zijn en tegelijk confederalist (laat staan separatist) in België? Daar zit minstens een intellectueel spanningsveld op.

Alle discussies over staatsrechtelijke concepten ten spijt is het wel duidelijk dat we op een nieuwe staatsvorming afstevenen, een die noodzakelijk is om het immobilisme van de voorbije jaren te doorbreken, maar tegelijk een die best een duurzaam evenwicht nastreeft tussen deelstaten en federatie.

Brussel ligt daarbij letterlijk en figuurlijk centraal. In het verleden hebben we te vaak de fout gemaakt een staatsvorming als volgt te benaderen: Vlaanderen vraagt iets, de Walen stemmen na enig weerwerk toe en men maakt een deal over een bevoegdhedenpakket dat op maat van de twee grote regio's geschreven is. Vervolgens doet men dit dunnetjes over voor het Hoofdstedelijk Gewest. Of dit wel doelmatig is voor de stedelijke regio die Brussel is, lijkt daarbij veelal bijkomstig. Met dank aan de Franstalige Brusselaars, die hun eigen mantra 'Bruxelles, région à part entière' ook met overtuiging belijden, of hoe symboliek het van pragmatisme haalt. Hopelijk kunnen we het deze keer anders doen. Niet om Brussel zijn statuut van Gewest te ontzeggen, maar om een steeds meer internationaal wordende stad een juiste plaats te geven in een Belgische staatsvorming. Daarbij zijn er twee valkuilen, een in Brussel en een in het ommeland.

Momenteel woedt onderhuids de discussie over een tweeledige dan wel een drieledige staatsvorming. De voorstanders van het eerste scenario willen de Brusselaars op het vlak van onderwijs, cultuur, sport, welzijn, gezondheid en sociale zekerheid laten kiezen tussen het Vlaamse en het Franstalige stelsel. Het lijkt simpel: we delen het land op in twee zones en de Brusselaars moeten maar kiezen. In een kosmopolitische stad waar het aantal taalgemengde huishoudens nu al boven de 50% uittorent lijkt die subnationaliteit me een akelig en vooral onwerkbaar vooruitzicht. Het overgrote deel van de hoofdstedelingen heeft geen zin in deze verstikkende keuze. De Berlijnse muur werd twintig jaar geleden afgebroken, we gaan er toch geen nieuwe in Brussel bouwen? Het is overigens beter Brussel te herfinancieren in ruil voor meer veiligheid, netheid en een eenvoudiger structuur met meer bevoegdheden voor gewest dan voor gemeenten, dan zich te verliezen in een steriele discussie over een tweeledig confederalisme.

Daarnaast is er het feit dat Brussel zich, of men dat nu graag hoort of niet, meer en meer uitstrekt tot in Aalst, Mechelen, Leuven, Wavre en Nivelles toe. Dat is zo ongeveer de geografische omschrijving van wat men gemeenzaam de Brusselse Metropolitane regio gaan noemen is. Dat is trouwens ook de schaal waarop alle grote Europese steden zich dezer dagen ontwikkelen. Belangrijk: in die Brussels Metropolitan wordt meer dan een derde van het bruto nationaal product gerealiseerd (het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zorgt voor bijna 20% van het BNP). Tel daarbij een dagelijkse pendelaarsstroom van 350.000 mensen die elke dag in de hoofdstad komen werken (235.000 daarvan komen uit Vlaanderen) en 70.000 die vanuit Brussel in de Rand gaan werken en men kan heel duidelijk vaststellen dit groot gebied in het hart van de federatie een economische realiteit is en tegelijk een welvaartsmotor die de

vergelijking met Randstad Holland, het Ruhrgebied en zelfs voor een stuk met Parijs en Londen kan doorstaan. Brussel is dus onze kip met de gouden eieren.

Bart De Wever, Elio Di Rupo en Kris Peeters moeten dus heel goed opletten als ze dit ruime gebied op sociaal-economisch vlak gewild of ongewild zouden verbrokkelen met een onoordeelkundige staatshervorming die copernicaanse uitgangspunten belangrijker vindt dan efficiëntie op het terrein. Concreet denk ik aan de regionalisering van de arbeidsmarkt en van de vennootschapsbelasting, die duidelijk op de agenda staan. Dit zou het Vlaams en het Waals gewest beslist enkele nuttige hefboomen in handen kunnen geven, maar vanuit Brussels perspectief zijn er evenveel risico's aan verbonden. Daarom is het noodzakelijk dat men, net zoals de Europese Unie dat met haar lidstaten doet, duidelijke convergentiecriteria invoert, m.n. de afbakening van een vork, een maximum, waarbinnen men zijn eigen beleid kan voeren. Dit is zeker van belang bij de regionalisering van de vennootschapsfiscaliteit.

Bij bepaalde financieringscriteria wanneer men de gewesten bijkomende verantwoordelijkheid geeft inzake de arbeidsmarkt moet er beslist ook rekening gehouden worden met de plek waar men werkt en niet alleen met de plek waar men werkloos is. Er bestaat immers zoiets als de 'stadsval' op het vlak van de werkloosheid: onlangs bleek dat het Hoofdstedelijk Gewest er met allerlei activeringsmechanismen in slaagde om een groep werklozen aan het werk te krijgen, o.m. bij de gewestelijke vervoersmaatschappij MIVB. Maar dan blijkt wel dat minstens een vijfde van deze werknemers tijdens zijn loopbaan naar buiten Brussel verhuist.

En hopelijk kan er nu eindelijk werk gemaakt worden van metropolitane samenwerking over de gewestgrenzen heen op het vlak van economie, mobiliteit en ruimtelijke ordening. Als dat tussen Lille, Kortrijk en Tournai kan, waarom zou dit dan niet kunnen tussen Brussel, Vlaams- en Waals-Brabant? Overigens staat de splitsing van Brussel-Halle-Vilvoorde hier helemaal niet haaks op. Samenwerken kan soms beter na het maken van goede afspraken en het is beter over een grens heen samen te werken dan de grens te verleggen.

Deze staatshervorming kan alleen werken als men een nieuwe plek voor Brussel vindt. De hoofdstad is immers meer dan probleem, het is vooral de economische motor van dit land.

Sven Gatz

Vlaams volkvertegenwoordiger voor Brussel

Fractievoorzitter Open Vld